

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De vita Francisci Xaverii, qui primus e Societate Jesu in
Indiam & Japoniam Evangelium invexit - Cod.
Ettenheim-Münster 188**

Torsellini, Orazio

[S.l.], nach 1607

Caput XI.

[urn:nbn:de:bsz:31-115990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-115990)

Fransijæ Haucij

inuenit proximi nubi prope spacia gerabant. Quorum unus breuiarium sericeo intellam, maculo, alter crepidar holoserias, alius capionem à Bengalensi arundine, aureo capulo ibi nigra galenam alius, alij denique Polipara Virginij effigiem cum Damascena vespis rubra, & denta. eto praeferebant. Carteri deinceps Lusitanum velut quadrato agmine sospelantur. Ipsorum inventum hoc est, usurpatamque ab inventibus, non tam approbande, quam non prohibente, quia non poterat, Haucis. Tunc poma nouem celeberrimis urbis vix ad Regium mentum et trinta indigenarum frequentia tanto visendi studio, ut eadem domum delecta completerentur.

Burgi Rex per hominibus se Transisio praebet inuita
Bontij.
Cap. XI.

Transisus prope Regiam ingressus, Praetoriani milites, numero sexcentos, mulierum armatos, offudit in vestibulo atque, mox in spatiosa portuum conptures à cubito Regia obuios habet. Atque quinque illi Lusitanis, quos diximus, submittentos gaudia, quos quinque ferabat, Haucis uenerabiliter offerunt. Ex quo tanta Japonibus, qui adsunt, admiratio inuenit, ut vulgò fremerent. Aduent iam Bontij in malam clucam, nec posthac in corpore hominum uerara audiant homines uisibili. Eximiam hic Haucis haudquaquam talis est, qualem ipsi nobis ac Regi Desiderant, sed talis ubique ad ad eludendas inuidiam obrebatissimae diuinitum cum huc missum sentiant. Aula hinc palatium

Puer septem viri nobilibus plena, ubi puer septem, sed quod
nisi, nihil
nara. facile appareat, indolor tunc, ab sane dubij, omisit
Haucis

Favori, cuiusq; more patris salutem. Forthina
 tum eius in legiam adventum Regi perinde
 casum iuandibique fore, ut tempusq; inder
 sit per a' talem rogati sicuti. Proride ingre
 deretur toty, ac memor, se bonis iustis carum
 esse & iulurum malis. Ad que cum Transi
 comiter ac benigne respondisset, adjuvit puer.
 O tu scatum, Pater, qui ex alio orbe in alienas
 terras ueneris, nihil hinc mercurium petere,
 puer per infamiam paupertatis. O immensum
 Dei, quem uobis, bonitatem, o re uoluit sapie
 tiam, cui uidi est in suis Sacerdotibus rerum
 inopia egestisq;? En nostri bonis ab egestatis
 probro usque co' abhorreat, ad iurati pro
 palam confirmant, pauperibus obstruam
 obvalatunq; esse iter in carum. Sic Fran.
 ciscus in spem uenire se dicit fore ut clamen
 tissimi uobis terrarunq; moderatores Deus,
 discurra tandem errorum umbra, qua' Bontis
 rum animos obdassent, lumen eis offerret ue
 ritatis: ipisq; caleffi luce oborta, continuo
 p'uarar opiniones obijcerant. Porro is puer,
 grauitissim' de rebus supra a' talem elipserat,
 in uoluntate uelam, Transiunq; Turitambroq;
 deducit, ubi Procoram filij consulebant. Qui
 conspecto Favori, repente consurgens uniuersi:
 et gentis more ter lapsa in tertium inclinando, uenerantur
 eum uenerantur. Dux pro omnibus loquuntur.
 Libitum est eorum orationem effingere, ut indelli
 gi possit, cuiusmodi eloquentia Japonibus cordi
 sit. Illi igitur in hunc maximo molum lauti
 dicuntur. Felix tuus aduocatus, Sacerdos sancte
 a' sed gradus regi erit, ut infantis dulcissimi risu
 a' matris uera presentis. Dimissis ipi p'rietor,
 quos conspici, tua presentia gesticor, tua a
 uobis.

Procedit libe
 si Flamentis
 uenerantur
 Eloquentia
 Japonum
 quib;

aduentum ingenti studio ac fauore colobari in ce
 bert: idq; in gratiam gloriosiq; eiq; Dei, de quo
 Amargheij iure quaedam educebat te fama ce
 uultuauit. Exin altera excipiebat portiq; peram ce
 pta, in indolentem aulaam ferens, ubi Fricharondus
 Regis frater, cum Procenim primivibus uersabatur.
 Et Franciscum ut uisid, cum caeteris benignè cum
 excipit: et salute accepta redditaq; neq; anit dicit
 ullum regiu' illuxit latioram, ubiq; cum Rex toti
 Viri addendu' oratiote se iudicaret, quam si tri
 bus & triginta s: tot enim epe ferunt: sinu
 the gaudis amby efit. Tandem in ultima hui
 gely ornatisimam aula à Fricharondus, Regis
 germanus, huius Rancero, Regem ipsum offendi

Bunzi Rex
 frater Francisci
 profratatur
 d'entum.

qui pars eius profratatur aduentu' egerat
 iam ante Regem, ex fama ream egregiarum
 admiratio hui; sed longe maior et congrua
 ueneratio cepit. Adde speciem, quam huius
 amplam ac magnificam, quam Rex animo salte
 oris majestatis ce rat, Francisci presentia superauit. Duppe
 Rancero eximi oris majestatem, quam natura s: anni sum
 a
 ctas dederalis, quida' adornabat sanctimonie
 fulgor contra intuentiu' oculos penè perstringens
 Rex iijitur, viso Rancero, paululum progressus
 excipit eum iuxta reuerentor comiterq; Et
 p'oumbente de more ad genua, confestim inti
 buit, atq; alleuauit manū. Atq; ipse ultro hui
 eifum inclinato capite ter patrio more ueneratq;
 in p'ui frato libinet ostidere uoluit. Post mutua
 salutationis & gratulationis officia, Rex Frich
 chondus, fratrem ac proceres intuent, clara uocē

Regis Bunzen
 s' de Chri
 piana fide
 testimonium.

ut omnes exaudirent, sic proloqui coepit. Vt nunc ce
 fas estot nobis ex illo uali terrarū que archite ce
 ito ac rectore Deo arcana eiq; consilia suscipi, ce
 peruolūtiq; quid tandem huius fuerit, cur aut ce
 nos in tantis tenebris iacere sicut, aut huius uis ce
 ex alio

27 ex alio profertur orbe, tantum lucis ac sapientia
 27 indulerit. Constanti quippe inter omnes, quidemque ab
 27 his dicuntur, quoniam nostris religionibus contra in
 27 consentaneis, firmari rationibus, adeo ut verba dei
 27 nihil possit, si rationem dulcem sequaris, aut nisi
 27 impiorum sit rationis. Bonifacius nostris contra vi-
 27 demus in religione explicanda patam hesitare:
 27 eodemque tam variis inopstantesque esse ut
 27 nunquam sibi ipsis confidit, sed eisdem eadem de
 27 re alios aliquid sentiant ducantque; Itaque
 27 satis apparet, eorum doctrinam religionemque
 27 confusam proferri esse, & incertam, ut hanc qua
 27 quam recte ei committatur sempiterna ani-
 27 mam salutem. Hanc regis oratione notus Bon Bonifacius
 27 digni nobilitate, qui forte cadentis: Franciscus orat
 27 nomen: Regi fidei sanie libereque respon-
 27 dit: Religionis causam non esse eiusmodi, de
 27 qua ipse statueret, posset doctrina inferioris
 27 ignara. Prinde si quid ei ambiguum ageret
 27 mentem, praesto esse quem consulere. Profecto
 27 so esse perfectum, non modo ut scriptum
 27 illi eximeret, sed etiam ut id ipsum, de quo em-
 27 ligeret, solis luce clarior foret. Et quod omni-
 27 signum indicatoris, & vera esse quae dicerent
 27 Bonifacii, & recte punit apud eos praeterea doctrinae.
 27 Tum Rex subdicens, Agrediar, inquit, Doctor u-
 27 nique, recondita ista ac reclusa a vestra religione
 27 mysteria aliquando annuntia: nos tamen aulicis.
 27 Et Franciscus magnifice se circumspiciens.
 27 Principio, inquit, de Bonifacium sententia
 27 ambigi nefas est. Satis constat inter omnes,
 27 sanctam ab ipso gradumque, et acceptam superiorum
 27 vitam. Quippe dum caestitatem voluit, & con-
 27 pite abstinere, teneat conditum a latere, non
 27 bundis

mundis colligibilia chronographa tradant plenius in ce
caelo exigenda, de nocte surgant ad Nox populo ce
proprietandor: et super haec omnia familiarer ce
sive Solis, Apertum, Neominque celestium quie
busum nobilitatos saepe fermores, saepe etiam ce
plexu succendit sine nullo. Hec gratia eius

Bontium motu desiderantia profecto, stimulant infesta
delinquentia **Bontium** impudentem animum ira, insolentibus in
Regis moderantibus in Regem cepit. Itaque illa bis terue
fid. **Bontium** germano quo significavit, ut silentia impone
ret **Bontio**. Hic tacere iussit, Rex Traianonem
intuens, se uero solis mequam ex ipso specu
men cepisse ait **Bontiana** sanctitatis: simul
illud confiteri, se illius titania ac temeritate
lingua ita ab affectum, liquidum ut jurare au
deret, plus in **Traianonem** iuris inferor hu
beret, quam **Traianonem** in superos. Hic

Bontij sup-
bia et lingua **Bontij** ad principum insolentiam intoleranda
intemperantia
quoque superbia adjecta, proclamare, Temp
fore, cum **Traianonem** modeste omnes infra
se positus despiciet, se ipsorum, ubi nec **Bontij**
Rex, nec quilibet omnino Regum ad eum fide
aspirato sustinet. Ad hoc **Traianonem** Rex,
et simul **Bontij** arrogantia iridere, **Trani**
sum intuens. Qui Rege admonuit, ut spatium
animo daret, expectans dum **Bontij** ita resideret
Rex itaque **Traianonem** abito iurum mouet,
ut in postum de Nox loquens, ipse apud ho
mines ad gloriatur: interim imperet animo et
ait se rideat, priusquam iudicial ad Regem.
Ergo **Bontij** ignorantia ob Procorum, qui aduersus
Prophetiam, auertur exlamat: Regem, habin
Noorum Antipiter aurum, celestis ignis abimat.
Et simul exsternit: furensque ex aula se recep
to propitid, cum ingenti indignatione Regis **Saba**
Noorum Rex passimque. Exin Rex mare acumbat **Hauerin**
militat ad primum pradium inuitat. Hic, **Traianonem** praedij inio
telum

Hauerin Rex passimque. Exin Rex mare acumbat **Hauerin**
militat ad primum pradium inuitat. Hic, **Traianonem** praedij inio
telum

leandrum cautatus, reuratus comiter: et simul Ro-
gam vite uenonans, Deum precatur, cuius gratia
sanctum sibi honore habeat, subis ubi illi Divinae
hauris quibusque impertiat; quo uim tenus Rea sun
iti catique colat in uita, ac demum mortalitate
amity in omne a'pemitatem persuatur. Ad ubi
num Rex Francis roganti abeundi pite-
patione fuit, emine ebor precaty, ut subinde
ra interuieret. Christiana mysteria clodung.
Simul annis Lauentij, catempio Rex, latro de
nigridq; vultu, apporiti ubi partikulam sua ma
hu ubi ofens, ingitans, ut pincer: nec ille, ut flagi
murent gereret, abmud. Ad nauarchus ut bonij
Luridant, qui Lauentium irumfotozand, in genua
pariter presumbere uniuersi, grater agendozaggi,
quid tam iniqui honore Patrem inuitis Bon
dij affeibet.

Rox de maia
offord Remois

Regem et populum Christianis
mysterijs imbut, Bonduum
audaciam frangit.

Cap. XII.

Sexto quadraginta dies Francis in urbe Regis
ueratur est, summa quo in salutem institutione hujus
degenarum incumderi. Patecipa cura erat, Regis ani-
mum imbuere Christianis mysterijs instituti que
Iptur cum sibi tam uita consuetudine deuiazit, ut
per id tempus Bonduum nemini auliter potior ad
Regem. Quippe ingens illum pudor inceffozat fa-
gitorum qua auctoribus ac magistris Bonduum ad
miserat. Ego Lauentij suauis multacuitia exuit,
amores ac delicias suas egerit dorus, pauperum
inopiam contra Bonduum pntcepta benignè sul-
ledare ac fouere uogit. Subinde ad urri fcaoz po-
puli morer uerit, infandum eadem, faidij illi to-
eis uisitatum, aliq; multa scelera ac flagitru
Bonduum auctoribus in uozat inducta populatu se
ueripmer.

Rox suau
Lauentij corri
git oia q po
putarium ui
tia.